

eLearning: Autorsko pravo u obrazovnom kontekstu

Ivan Pogarčić

Veleučilište u Rijeci

Lidija Oštarić Pogarčić

Županijski sud u Rijeci

Za početak

Ideje oblikuju naš svijet.

One predstavljaju sirovine od kojih zavise naš budući prosperitet i naslijeđe.

Ovo je razlog zašto intelektualno vlasništvo postoji.

Od riječi, glazbe i slika koje nas pokreću, - sve počinje sa idejom.

Kamil Idris, Generalni Direktor WIPO

Autor, autorsko djelo i autorska prava

IZ ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA

Autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu ako ovim Zakonom nije drukčije određeno. (Čl. 5., St. 1.)

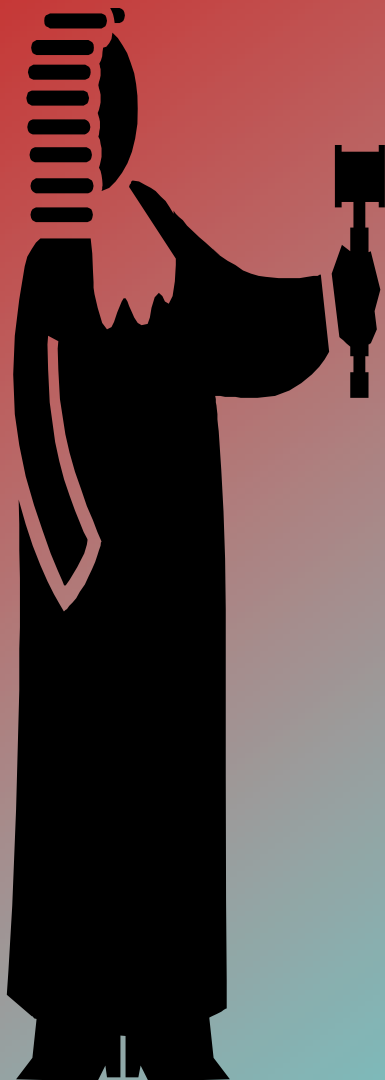
Autor djela je fizička osoba koja je autorsko djelo stvorila. Autoru pripada autorsko pravo na njegovu autorskom djelu činom samog stvaranja autorskog djela. (Čl. 9.)

Autorsko pravo sadržava moralna prava autora, imovinska prava autora i druga prava autora. (Čl. 13., St. 1.)

Posebne odredbe za računalne programe

IZ ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA - Poglavlje 8.1.

Računalni program je zaštićen kao jezično djelo po ovom Zakonu ako je izvoran u smislu da predstavlja vlastitu intelektualnu tvorevinu svog autora. Pojam računalni program obuhvaća izražaj računalnog programa u bilo kojem obliku uključujući i pripremni dizajnerski materijal. Ideje i načela na kojima se zasniva bilo koji element računalnog programa, uključujući i ona na kojima se zasnivaju njegova sučelja, nisu zaštićena autorskim pravom. (Čl. 109.)

Intelektualno vlasništvo

Intelektualno vlasništvo je zajednički naziv za posjedovanje nematerijalnih dobara, odnosno proizvoda ljudskog uma.

Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske - institucija koja promiče zaštitu i poštivanje prava intelektualnog vlasništva.

eLearning i intelektualno vlasništvo

Učenik i nastavnik su u Nastavi stavljeni u odnos iz kojeg proizilaze njihova određena prava i obveze

Nastava je zakonski regulirana tj. osigurana je pravilna realizaciju obveza i zaštita prava koja iz nastave proizilaze

U obrazovnim kontekstima „klasične“ nastave problemi vlasništva i prava nisu u nadležnosti nastavnika ili učenika

eNastava problem vlasništva i prava pokazuje u drugom svjetlu

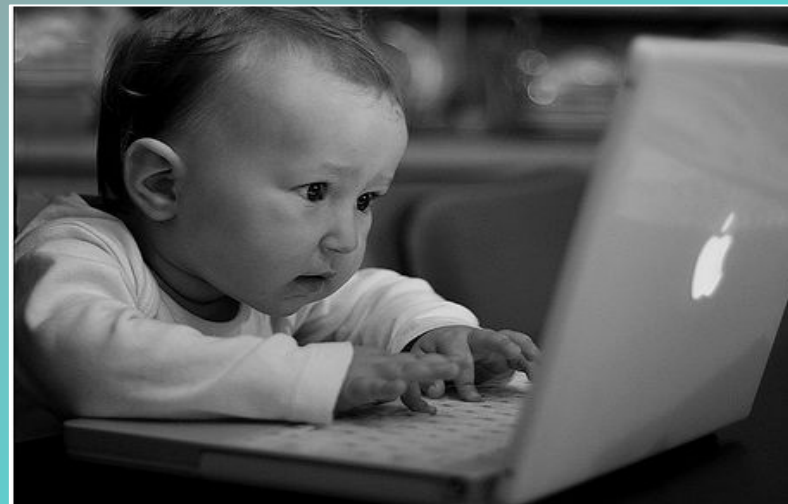
eLearning – prava i obveze za cijeli zivot

Utjecaj tehnologije na strukturu obrazovnih sadržaja - mijenjanje kompetencija pojedinih zanimanja

korisnici ICT kao pomagala ili metodičkog sredstva moraju postići kompetencije s tog područja

„Cjeloživotno učenje“ nastavni proces, razgraničen u faze - konstantna djelatnost s nužnom pravnom regulacijom u svim fazama

eNastava kao proces s pripadajućim pravima aktivnih učesnika tog procesa

- u eNastavi je najmanje promjene u svojem položaju doživio učenik
- eNastavnik se znatno promijenio. Postao je dio tima koji mijenja njegovu klasičnu poziciju
- pozicija obojice pravno regulirana ali je prividno „tuđa“ briga
- Zakonodovac se u obveznom obrazovanju pobrinuo i o nastavnom sadržaju
- Propisujući i odobravajući udžbenike, odnosno nastavne materijale, lišio je brige o autorskim pravima i učenika i nastavnika.

eNastava kao proces s pripadajućim pravima aktivnih učesnika tog procesa

- eNastava podrazumijeva pripremljeni materijal koji uključuje određeni skup LO.
- Za nastavnika - situacija može biti frustrirajuća
- Prvo, puno toga ne može sam i mora dijeliti posao, a time i sudbinu tima.
- Druga je okolnost “opasnija”. Nastavnik može izgubiti na vlastitoj kreativnosti. Uzme košaricu pa u SCORM.
- Pri tome se može i zalutati u područje autoriziranih LO. Mogućnost da „neovlašteno zalutaju“ i eUčenik i eNastavnik

eNastava kao sustav i informacijski sustav

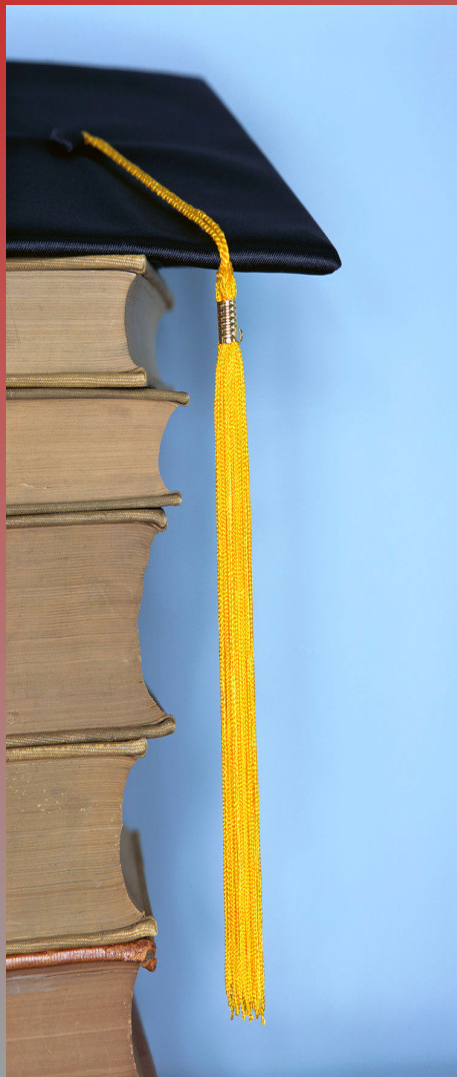

➤ Rješavanje spornih situacija u nadležnosti Trgovačkog Suda Republike Hrvatske.

➤ eNastava posredno proglašena trgovinom!! Uskoro će to i postati - delegiranju takve nadležnosti u redu.

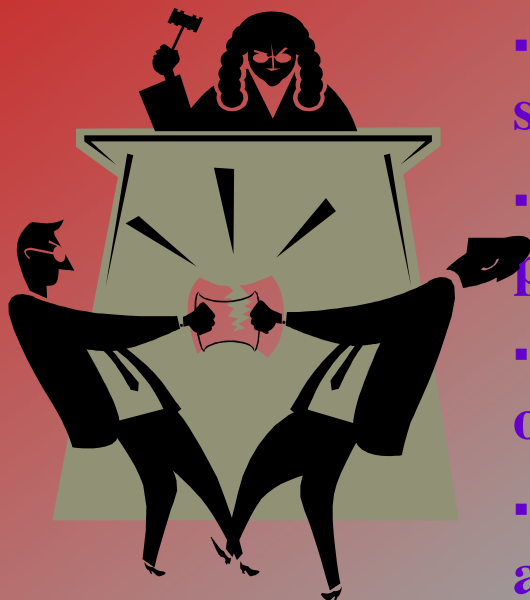
- eNastavu se tretira kao sustav koji zahtjeva pravnu regulativu kakvu imaju poslovni sustavi.
- Poslovni sustav nužno posjeduje informacijski sustav.
- Geslo Jave „Napiši jednom i upotrijebi kad god ti treba“ dovest će do slične regulacije autorskih prava nad LO.

Sadržaj eNastave kao intelektualno vlasništvo i/ili autorsko djelo

- Nastavni sadržaj je određen slijed LO
- nastavnik će konstruirati najpodesniji oblik nastave.
- Mogućnosti nastavnik sam kreira sve potrebne elemente/obrazovne objekte, preko toga da kreira samo neke i u konačnici primjeni gotov tuđi program.
- Problem vlasništva nad znanjem. Nastave je stjecanje znanja s vlasništvom jedino nad „pakiranjem“ istog.
- Različiti oblici socijalnog software su dodatni poticaj za takvo mišljenje.

Odnos eNastavnik i intelektualno vlasništvo i autorska prava u eNastavi

- svaki nastavni sat je temporarno „opipljiva“ svojina koju kreira eNastavnik ili tim.
- realizacija je opipljiva, jer eNastava zahtijeva precizan scenarij
- Nastavnik kao autor jedne ili više aktivnosti ili obrazovnog objekta pa čak i cijelog eSadržaja.
- U tom slučaju je potrebna zaštita njegovog autorskog prava.

- nastavnik javlja kao interpretator ili aranžer sadržaja koji nisu njegovo vlasništvo, obveza ishodačenja dozvole ili obeštećenja autora.
- „demokratska“ sredina - mogućnost kreiranja eSadržaja uz i kroz različite oblike socijalnog software i sličnog freeware.

Odnos eUčenik i intelektualno vlasništvo i autorska prava u eNastavi

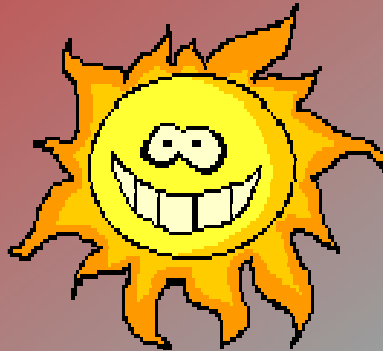

- „cjeloživotno učenje“ pojedinac je stalni učenik
- eNastava depersonalizira pojedinca eUčenika.
- učenik kao virtualna pojava s naknadno pridodanim obilježja.
- konzument sadržaja, može neovlašteno konzumirati dodatne i slične sadržaje djelomično u nadležnosti autora eSadržaja koji se izvodi
- starosna dob eUčenika.

- eObrazovanje je ePosao, sve je više eOblika tečajeva i sl.
- učenička populacija veoma raznolika prema svim kriterijima.
- eUčenik kao originalni autor ili idejni poticatelj realizacije originalnog djela koje treba štiti.

Kraj

Hvala na pozornosti

Ivan Pogarčić, Veleučilište u Rijeci

pogarcic@veleri.hr

Lidija Oštarić Pogarčić, Županijski sud u Rijeci

macorvares@yahoo.com